

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

9-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Jul. 30-án.

Figyelmeztetés a magyar kamatos kincstár-utalványok iránt. A magyar kamatos kincstár-utalványok (50 és 100 frtosok) forgásba kezdenek jöni, s a szokatlanság miatt itt-ott némi habozás vehető észre, azoknak kész pénz gyanánti elfogadása körül. Szükségesnek tartjuk a közönséget figyelmeztetni, hogy ezen utalványokat a közforgalomban mindenki a legkisebb kételkedés nélkül készpénz gyanánt nem csak elfogadhatja: de sőt sokkal nagyobb bizossággal s haszonnal fogadhatja el, mint a kamatlan bankjegyeket. — Mi egy bankjegy? pénz talán? korán sem, hanem váltólevél, kötelezvény anynyi összeg pénzről, a menyinyiről szól. — Mi a kincstár-utalvány? szintugy kötelezvény anynyi pénzösszevről, a menyinyire szól. — Mi tehát a különbség a kettő között? Két különbség van: egyik az, hogy a bankjegyre kamat nem fizettetik; a kincstár-utalvány pedig még kamatot is hoz. — Másik az, hogy a bankjegyre rá van írva, miszerint pénzre akármikor béváltatik — szóval; — de azért bé nem váltathatik, mert a bankban soha sincs s nem is lehet anynyi ezüst pénz, mint a menyinyi bankjegy van forgásban. — Különben haszontalan volna a bankjegy-kibocsátás; mert nem szaporitaná a pénzforgalmat. Van hypothecával fedezve, valóságos értéket képvisel; s mint ilyen a pénz helyét pótolja. — Ezen alapszik annak forgalombani hittele. — A kincstár-utalványra ellenben nem az van ugyan írva, hogy akármikor pénzü béváltatik, hanem ki van tűzve a határidő (3—6—9—12 hónap), midőn bizonyosan béváltatik. — Tehát: sem a bankjegy, sem a kincstár-utalvány nem pénz, hanem mindkettő pénzt képvisel. Fedezve mindkettő van: csak hogy a kincstár-utalvány jobban van fedezve; mert a bécsi bankjegyekért csak a bécsi bank — egy magántársaság — áll jót; a kincstár-utalványokért el-

lenben az ország kincstára minden vagyonával, minden jövedelmeivel; tehát jótáll az ország maga. S ez mindenestre csak nagyobb fedezet, mint minővel bármely magán-társulat bír.

Ezenkívül a bankjegynek akármikor pénzre váltása ígértetik; — de nem teljesíthetetik, mert nemcsak pénzre van fektetve, hanem egyébre is — váltólevelekre — status-kötelezvényekre stb.; a magyar kincstár-utalványok ellenben a kitűzött napon készpénzül bizonyosan béváltatnak; mert jövedelemre, tehát készpénzre vannak fektetve. És végezetül:

A kincstár-utalványok mind ezeken felül még kamatot is hoznak; a bankjegyek pedig nem hoznak.

Ennyi előny mellett valóságos kábaság volna az 50 vagy 100 frtos kamatos kincstár-utalványt többre nem becsülni, mint az 50 vagy 100 frtos kamatlan bankjegyet.

Sőt többre becsülhető ez magánál az ezüst pénznél. Mert az ezüst pénz értéke nem nő érceink közt, a kincstár-utalványoké pedig nő, mert napról napra kamatot hajt.

Még egyet bővebb tájékoztatásul: az ausztriai birodalom kamatos kötelezvényei (metalliques) távolról sem oly jók, mint a magyar kincstár-utalványok; miért? mert amazoknak tőkéjét soha sem fizeti le a status, hanem csak 5% kamatot fizet tőlük. Ellenben a magyar kincstár-utalványoktól szintugy 5% kamat nemcsak fizettetni ígértetik, hanem félévre előre már le is fizettetett valósággal; azonkívül a kített rövid határnapra (3—6—9—12 hónap alatt) még a tőke is visszafizettetik.

És mégis mi történik? Az ausztriai kormány leteszen a bécsi bankba 132,000,000 olyan 5%-tes kötelezvényt, melynek tőkéjét sohasem ígérkezik megfizetni; s a bécsi bank ezt elegendő hypothecának veszi, hogy ezen alapon 132,000,000

banknotát kibocsásson: és a közönség ezt készpénz gyanánt elfogadja, és okosan teszi, hogy elfogadja. S én kérdelem: mit képvisel ezen 132,000,000 banknóta? — azon 132,000,000 ausztriai statuskötelezvényt képviseli, mely annak fedezetéül a bankba le van téve, melytől kamat jár ugyan, de tőkéje sohasem fizettetik ki. A banknóta tehát, mely ezen kötelezvényeket képviseli, annyival rosszabb a képviselt kötelezvényeknél; mert ezek a banknak hoznak kamatot; amazok pedig annak, a kinek kezén forognak, nem hoznak kamatot. — És a banknotát mégis elfogadjuk!!

Gondolkozzék egykissé a közönség és lehetlen lesz meg nem győződnie, hogy minden kigondolható papiros-pénzek között nincs egy is, melyet anynyi biztossággal s anynyi haszonnal elfogadhatna készpénzül, mint a magyar kamatos kincstár-utalványok.

Panaszkodunk a pénz szüke felett. — Im itt vannak a kincstár-utalványok a közforgalomban a pénz szükét enyhíteni. Bizony különös emberek volnánk mi magyarokul, ha panasz és sópánkodás között vonakodnánk használni azon eszközt, mely a pénz szükén segít. — Ha éhes vagy barátom! s jó kenyeret kapsz, ne sópánkodj, hanem egyél, különben isten sem segíthet rajtad.

K. lapja.

A válaszfelirati viták az alsóházban jul. 20-kán kezdődtek meg.

A vita heves, sokszor tüzes és ingerült is volt, de mint minden vita, e hongyülésen, az ellenzék megveretésével végződött.

A tárgyalást Kossuth kezdette meg, előadta először a ministerium politicáját Horvátország irányában.

Ebből kitetszik az, hogy a horvátoknak legkevésbé volt okuk a magyar felelős kormány ellen fellázadni, mert ez felőlük a legtestvériesebben kívánt gondoskodni; eljárását irányukban engedményezésekkel kezdte meg, sérelmeiket a lehetőségig orvosolni kívánta; s nem hogy

nemzetiségüket elakarta volna nyomni: sőt e részben többet is tett, mint a menynyire a mult országgyűlés felszabadította volt.

Szóval mindent elkövetett, mit csak egy pénz és katona nélküli kormány tehetett a polgár háboru megakadályozására és a magyar korona épségének fentartására.

Egy ministerialis okiratot is olvasott fel. A hosszu okirat felolvasásában a minister kifáradván, ő is, s a mi még nevezetesebb, a ház is pihent egy negyed óráig*)

Ez után újból Kossuth beszélt; a ministeriumnak az olasz ügyeket illető politikájáról.

Előadta, hogy még a mult hongyülésen, mikor a magyar felelős ministeriumnak még csak jelöltei voltak, Bécsből két kérdést intéztek hozzá: ha Magyarország a pénz- és hadügynek külön kormányt akar, hajlandó-e megosztozni az ausztriai statusadósságokban? másodsor, akar-e segíteni az olasz háboru becsületes bevégszésére?

A kijelölt ministerium azonban e kérdésekkel az országgyűlés elébe járulni nem mert, mivel tudta, hogy akkor semmi sem lesz belőle.

A ministeri kormányzatot nagy bajjal megadták udgyan, de a kiütött lázzadás ellenében az ausztriai ministerium s az ausztriai hatalom a magyar kormányt nemcsak nem támogatta, sőt ellenében ellenséges indulattal viseltetett, s Jellacsicsot pártolta, minthogy ez az olaszok ellen segítséget ígért.

A ministerium mindig tanácsolta ő felségének, hogy az olasz háborut mennél hamarabb végezze bé; de azt felelték: segítetek hát egy becsületes győzelem kivívására, miszerint becsületes békét eszközölhessünk. A ministerium ezt nagyon természetesen nem tehetette.

A jelen országgyűlés megnyitása előtt a ministerium eleibe terjesztették, hogy miután a magyar király egyszersmind osztrák császár is, ha a magyar ministerium megkivánja azt, hogy

*) A képviselők nagyon hamar fáradnak.

a magyar korona ellen lázadókat az ausztriai császár ministeriuma ne pártolja; ha méltán megkívánja, hogy a magyar korona épségben fenntartásában az ausztriai császár a magyar ministeriumot hű szövetségesként segítse: akkor a magyar király ministeriuma is hasonló tekintettel legyen az ausztriai császár állása iránt, különben az ausztriai császár ministeriuma oda fordul, hol ausztria érdeke iránt barátságos közelítést lát.

A ministerium ezen előterjesztés következtében elhatározta, micsoda politicát követend az olasz ügyek irányában s ezt a ministeri tanács jegyzőkönyvébe iktatta; e jegyzőkönyvet a pénzügy minister a ház előtt fel is olvassa.

A ministeri tanács jegyzőkönyvének rövid foglalata pedig ez:

A ministerium korántsem kívánja kétségbe hozni Magyarországra háruló azon kötelezettséget, miszerint ő felségét kül megtámadás ellen védelmezni tartozik. Sőt inkább kinyilatkoztatja, hogy mihelyt a magyar koronának territorialis épsége biztosítva, annak területén, a kapcsolt országokat és határörvidékeket is világosan ide értve, a rend s törvény iránti engedelmesség helyreállítva lesz, s az ausztriai kormány törvényes önállásunkat és szabadságunkat nemcsak szóval hanem tettelesen minden hátratartott gondolat nélkül elismeri: a ministerium állását is kész ahoz kötni, hogy az országban lévő rendes hadsereg azon része, mely benn nem szükséges a kül megtámadás ellen, ő felsége dispositioja alá menjen a *pragmatica sanctio* értelmében.

Egyszersmind a ministerelnököt, ki János főherczeg meghívása következtében, a horvát ügyben Bécsbe menendő, meg is bizta, hogy a ministerium e határozatát az illetőkkel tudassa s egyszersmind kijelentse, hogy a ministerium és a nemzet, törvény által szentesített önállásából egy hajszálnyit sem fog engedni, s a szövetséges barátságra hasonló barátsággal, az ellenségeskedésre jogszerű visszatorlással fog felelni.

A ministeri tanács e határozatát Kossuth úgy magyarázta, hogy nem az olasz nemzet szabad-

ságának elnyomására, hanem csak méltányos és igazságos békének eszközzésére kíván az ausztriai császárnak, miután a hazában a béke és rend megszilárdult, segítséget nyújtani.

A pénzügy minister azonban előlegesen kijelentette, hogy ha a ház a ministerium politicáját nem helyeslendi, a ministerium lemond.

A baloldalról többen nem helyeselték a ministerium politicáját; felhozták, hogy a *pragmatica sanctio* Magyarországot nem kötelezi arra, hogy az ausztriai birodalmat megtámadás ellen védje; javaslották a neutralitást, s az olasz ügybei avatkozást azért is károsnak vélték, mert ez által Europa sympathiáját vesztenők.

Kérdésbe jött az is: meg fogja-e tartani Ausztria azon feltételt, mely alatt neki segélyt nyújtunk, t. i. hogy az olasz szabadságot ne bántsa?

Erre Kossuth úgy nyilatkozott: miután országunkban rend s béke lesz, a ministerium előbb megkérdi az ausztriai kormánytól: mit adtok az olaszoknak? kiköti hogy Olaszországnak a lehető legszabadabb institutiokat biztosítsák. Ausztria assecuráljon magának a körülmények kívánata szerinti *strategicus* vonalt; e vonalon kívüli rész el is szakadhat Ausztriától; a belől esőnek azonban a legszabadabb alkotmányos institutio biztosittassék.

Ha az olaszok a békét ezen feltételek alatt el nem fogadják; akkor mivel nem szabadságot, hanem egyebet akarnak, segítjük Ausztriát.

Kossuth e nyilatkozatát a baloldal is elfogadta csak azt kívánta, a ministerium politicájának ezen értelmezését formulazza is.

Más nap e formulázott világositást a pénzügy minister felolvasta.

A baloldal némely tagjai mielőtt a válaszfelirat tárgyalásába bocsátkoznának e nyilatkozat kinyomatását kívánták, hogy részletesebben megbirálva tárgyalhassák.

Ebből aztán lett nagy zürzavar, lárma, ingerültség; a pénzügyminister magának még bizalmat is szavaztatott.

Végre beléfogtak a válaszfelirat tárgyalásába.

Az ülés délután két órakor oszlott szét.

Ugyan ezen nap tartott ülésében, nyilvános szavazás útján 233-mal 36 ellenében az olaszok elleni fegyveres erőt a ház megajánlotta.

E pár ülést mi azért adjuk a szokottnál terjedelmesebben, hogy e fontos ügyben olvasóink ministeriumunk politicáját annál tisztábban megérthessék.

Egy nagy nevezetes elvet mondott ki a ministerium a képviselő ház előtt t. i. Magyarország köteles az ausztriai császárt megtámadás ellen védelmezni.

És a ház ez elvet magáénak vallotta; midőn a ministerium politicáját helyeselte.

Nem tehetett egyebet, moraliter kényszerítve volt rá; mert a ministerium nyíltan kijelentette: ha politicáját nem helyeslik, lemond.

Jelen állásunkba pedig egy ministerialis crisis hazánkat legnagyobb zavarokba bonyolítná.

Ministeriumunk ez uton hazánkban a csendet és rendet felállítani reméli.

E meg is lesz; hanem vajjon a cura radicalé vagy pallativ?

Vajjon azon nemzet, melynek ha Bécsből azt fogják mondani ülj le, és leül, más alkalommal, ha viszont azt parancsolnak: állj fel, nem fogna-e szintoly készen engedelmeskedni annyival is inkább, mert már nem új dolgot próbál, s a magyarokra nem először ijeszt rá?

Már a más kérdés.

Tagadni nem lehet azonban, hogy van a ministeriumnak politicája, mert a 200.000 katonát előbb megszavaztatta s azután határozta el, hogy hová fordítsák.

A felső ház is ülést tartott jul. 21-én, melyben a válaszfelirat, s benne az olasz háborúra a katona megajánlás igen könnyen átment, csak gr. Andrassy Gyula támadta meg.

Itt a ministerium politicájának szószóloja a belügyminister volt.

A felső ház maga is érezni látszik helyezete bizonytalan voltát.

Olykor olykor proforma tart egy egy ülést.

Ki is kíváncznék olyan gyűlésbe, melynek sem hatásköre, sem szerepe, sem tagjai nincsenek meghatározva; melyben minden józangondolkozásu egyén érzi, hogy itteni székezése legkiáltóbb satyra a jogegyenlőségre.

Felette lebeg a nagy kérdés: lenni és nem lenni.

Kerengő hírek egy nagy győzelemről beszélnek; miszerint az alibunári tábor egészen szét lenne verve s ott a ráczok dolgait intéző bizottmány is elfogva. — Adná isten.

A zágrábi közgyűlés jul. 15-én kijelentette, hogy b. Hrabovsky, ki az Eszékre, Pozségába kibocsátott proclamatiok által a hármaskirályságba tartozó egy rész közigazgatásába jogtalanul, csalárdság sőt fegyveres erő által beléavatkozott s így nyilvánosan bujtogatott a bán által kihirdetett rögtön ítélőszék alá helyeződik; e végzésről kivált a karloviczi bizottmányt értesíti s felhívja, hogy magát szorosan ehez tartsa.

Bosniában véres forradalom ütött ki. Több család mindenét oda hagyván Szerbiába menekült.

A frank kamara interpellálta a külügyminis-tert: tud-e valamit hivatalosan az orosz seregnek Moldovába nyomulásáról, és micsoda politicát követend ezen esetben? A minister azt válaszolta: hivatalosan semmi sem esett értésére s hihetőleg az egész hir hazug, egyébiránt a kormány, mint az aldunai fejdelemiségekben, úgy egyebütt is a szabadság és democratia elveit minden esetre tudni fogja oltalmazni.

Palermóban a genuai herceget egy szivvel szájjal siciliai királynak kiáltották ki.

Ő felsége g. Thun Leo helyett gr. Rothkirch Károlyt tette Csehország kormányelnökévé.

Pozséga a Hrabovsky rendeleteinek nemhogy engedelmeskedett volna, de sőt keblébe hívá kedves bánját, ki is elmenni sem vonakodott, sem késett. Miért is késett volna, mikor egész útja diadalmenet volt s a slaviták csaknem tenyerökön hordozták. Számára diadalkapukat állítottak, hol éneklő szüzek fogadták; némelyek azt is mondják, hogy ajtaján is négy szűz állott őrt kivont karddal. Boldog Jellacsics! még életibe eljutott a török paradicsomba.

Csak hogy „minden dolog ideig tart,” mint az egyszeri bakter kiáltotta volt.

A válaszfeliratot mind két házból számos követség viszi fel Insbruckba, kik a királyt egyzersmind hű magyarjai közzé meghívják.

Kolozsvárt nagy lóvásár volna, ha t. i. vevő volna.